تازه‌های اقتصاد

یکشنبه ۲۴ آبان ۱۴۰۵
۵ جمادی الثانی ۱۴۴۸
۱۵ نوامبر ۲۰۲۶
۴ صفحه
شماره ۱۶۴



ایمان زنگنه، سخنگوی معاونت رفاه و امور اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

افزایش اعتبار کالابرگ با نگاه عدالت محوری

۵۸۰ میلیون یورو اوراق ارزی جدید منتشر می‌شود

معماری جدید ارزی



بازار تأمین مالی ارزی ایران در حال ورود به مرحله‌ای تازه است؛ بازاری که تا پیش از این بیشتر به چند انتشار محدود اوراق برای پروژه‌های بزرگ وابسته بود، اما اکنون با افزایش حجم انتشارها، شکل‌گیری طرح‌های جدید و معرفی ابزارهای متنوع‌تر، به‌تدریج در حال گسترش است. انتشار ۶۶۰ میلیون یورو اوراق ارزی برای هفت پروژه متعلق به شش شرکت، در کنار قرار گرفتن حدود ۵۸۰ میلیون یورو تأمین مالی جدید در مسیر اجرا، نشان می‌دهد این بازار از مرحله انتشارهای محدود عبور کرده و دامنه فعالیت آن در حال افزایش است. در همین راستا، مدیر تأمین مالی مرکز مبادله ارز و طلای ایران از برنامه انتشار اوراق مرابحه و گواهی سپرده سرمایه‌گذاری ارزی برای پنج طرح بزرگ صادرات‌محور به ارزش مجموع ۵۷۸ میلیون یورو تا پایان امسال خبر داده است. همچنین پذیره‌نویسی سومین صندوق سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت ارزی به‌زودی آغاز می‌شود؛ اتفاقی که می‌تواند مسیر مشارکت منابع غیربانکی در تأمین مالی ارزی را گسترده‌تر کند.

اهمیت این تحولات را باید در شرایطی بررسی کرد که پروژه‌های بزرگ، به‌ویژه طرح‌های صادرات‌محور، برای اجرا و توسعه به منابع ارزی قابل‌توجهی نیاز دارند. در چنین شرایطی، تنوع‌بخشی به روش‌های تأمین مالی می‌تواند امکان استفاده از ظرفیت‌های مختلف بازار را فراهم کند. در کنار انتشار اوراق، صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی نیز این امکان را ایجاد می‌کنند که منابع سرمایه‌گذاران و نهادهای مالی غیربانکی در مسیر تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی قرار گیرد.

در این میان، تنوع ابزارها اهمیت ویژه‌ای دارد. اوراق مرابحه ارزی برای تأمین مالی پروژه‌های بزرگ، اوراق وکالت ارزی برای تجهیز منابع مورد نیاز چند پروژه در قالب یک انتشار و گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص ارزی برای پاسخ‌گویی به نیازهای کوتاه‌مدت‌تر و تأمین سرمایه در گردش یا سرمایه ثابت خرد طراحی شده‌اند. به این ترتیب، تأمین مالی ارزی به یک نوع اوراق محدود نیست و می‌تواند طیف گسترده‌تری از نیازهای بنگاه‌های اقتصادی را پوشش دهد.

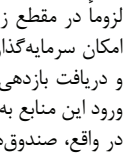
در کنار این تغییر، نقش شبکه بانکی نیز در حال بازتعریف است. بانک‌ها همچنان در فرایند تأمین مالی حضور دارند، اما علاوه بر تأمین منابع، نقش‌هایی مانند عامل و ضامن انتشار را نیز بر عهده می‌گیرند. این الگو می‌تواند بخشی از بار تأمین مالی بلندمدت را به بازار سرمایه و سایر منابع سرمایه‌گذاری منتقل کند.

با وجود این ظرفیت‌ها، توسعه بازار بدهی ارزی صرفاً به تصویب دستورالعمل و افزایش تعداد ابزارها وابسته نیست. سرعت تبدیل تقاضاهای موجود به انتشار واقعی، توان جذب سرمایه‌گذاران، گسترش مشارکت منابع غیربانکی و اطمینان از بازپرداخت اصل و سود اوراق، عواملی هستند که میزان موفقیت این مسیر را مشخص می‌کنند. بنابراین، حجم انتشارهای انجام‌شده، طرح‌های در دست اقدام و تقاضای حدود ۲.۳ میلیارد یورویی شرکت‌ها، تصویری از ظرفیت و نیاز موجود ارائه می‌دهد؛ اما تداوم این روند به عملیاتی شدن طرح‌ها و عملکرد موفق ابزارهای تأمین مالی ارزی وابسته خواهد بود.

ادامه در صفحه۲

یادداشت

ابزارهای نوین ارزی پیشران تازه تأمین مالی تولید



مسعود توکلی
معاون پیشین مرکز مبادله ارز و طلای ایران

محدود بودن ابزارهایی که بتوانند منابع موردنیاز پروژه‌های بزرگ را خارج از مسیرهای سنتی تأمین کنند، سال‌ها یکی از کاستی‌های ساختاری اقتصاد ایران در حوزه تأمین مالی ارزی بوده است. در شرایطی که بسیاری از طرح‌های اقتصادی برای آغاز یا تکمیل فعالیت خود به منابع قابل‌توجه ارزی نیاز دارند، اتکای عمده به منابع بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی، نه‌تنها ظرفیت تأمین مالی را محدود می‌کند، بلکه با طولانی شدن فرایند تخصیص ارز، زمینه شکل‌گیری صف‌های تقاضا را نیز فراهم می‌آورد.

در چنین شرایطی، توسعه ابزارهای مالی ارزی را باید فراتر از معرفی چند ابزار جدید برای تأمین مالی بنگاه‌ها ارزیابی کرد. انتشار اوراق ارزی در قالب‌هایی مانند اجاره و مرابحه و شکل‌گیری صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی، می‌تواند آغاز حرکت به سمت تأمین مالی بازارمحور باشد؛ مدلی که در آن منابع ارزی موجود در اقتصاد، به جای ماندن در اختیار دارندگان خود، به سمت پروژه‌های نیازمند سرمایه هدایت می‌شوند.

تا پیش از شکل‌گیری این ابزارها، پروژه‌های نیازمند ارز عمدتاً برای تأمین مالی به منابع بانک مرکزی وابسته بودند و در برخی موارد نیز باید مسیر طولانی ارزیابی و تأمین مالی از طریق صندوق توسعه ملی را طی می‌کردند. این در حالی است که بخشی از بنگاه‌های اقتصادی کشور، به‌ویژه شرکت‌های صادرات‌محور، درآمدهای ارزی در اختیار دارند که لزوماً در مقطع زمانی فعلی به آن نیاز ندارند. ایجاد امکان سرمایه‌گذاری این منابع در صندوق‌های ارزی و دریافت بازدهی ارزی، می‌تواند انگیزه تازه‌ای برای ورود این منابع به چرخه تأمین مالی ایجاد کند.

در واقع، صندوق‌های ارزی می‌توانند نقش واسطه‌ای میان دارندگان منابع ارزی و پروژه‌های نیازمند سرمایه ایفا کنند. بنگاه‌های دارای درآمد ارزی، منابع خود را در این صندوق‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند و صندوق‌ها نیز با خرید اوراق ارزی، منابع موردنیاز شرکت‌های ناشر را تأمین خواهند کرد. این سازوکار شباهت زیادی به تجربه بازار سرمایه در حوزه ریالی دارد؛ جایی که بانک‌ها، نهادهای مالی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری با تجمیع منابع سرمایه‌گذاران و خرید اوراق، امکان تأمین مالی بنگاه‌ها را فراهم می‌کنند.

اهمیت این تحول زمانی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم برخی پروژه‌های بزرگ اقتصادی، با نیازهای تأمین مالی در مقیاس ۱۰۰ تا ۵۰۰ میلیون دلار، به دلیل محدودیت دسترسی به منابع ارزی همچنان غیرفعال مانده‌اند. متنوع شدن ابزارهای تأمین مالی می‌تواند بخشی از این پروژه‌ها را به چرخه فعالیت اقتصادی بازگرداند و در عین حال، فشار بر منابع بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی را کاهش دهد.

بازگشت ارز صادراتی؛ کارکردی فراتر از تأمین مالی

توسعه ابزارهای مالی ارزی تنها به تأمین منابع پروژه‌ها محدود نمی‌شود. یکی از کارکردهای مهم این ابزارها می‌تواند ایجاد انگیزه اقتصادی برای بازگشت ارز حاصل از صادرات باشد. در سال‌های گذشته، اختلاف میان نرخ‌های رسمی و نرخ بازار آزاد یکی از عواملی بوده که بر تصمیم برخی صادرکنندگان برای عرضه ارز و زمان بازگشت آن اثر گذاشته است.

در چنین فضایی، فراهم شدن امکان سرمایه‌گذاری ارز صادراتی در صندوق‌های ارزی و کسب بازدهی از محل این سرمایه‌گذاری، می‌تواند گزینه اقتصادی تازه‌ای پیش روی صادرکنندگان قرار دهد. به جای آنکه منابع ارزی صرفاً با هدف فروش در بازار عرضه شوند، امکان تبدیل آنها به سرمایه‌ای مولد و درآمدزا فراهم می‌شود. بنابراین، بازدهی ارزی ابزارهای جدید می‌تواند انگیزه بازگشت منابع صادراتی و مشارکت دارندگان ارز در تأمین مالی اقتصاد را تقویت کند.

این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که منابع ارزی بنگاه‌ها را از یک دارایی صرفاً نگهداری‌شده به منبعی برای سرمایه‌گذاری و تأمین مالی تبدیل می‌کند. به بیان دیگر، توسعه ابزارهای مالی ارزی می‌تواند میان دو نیاز مهم اقتصاد، یعنی بازگشت ارز صادراتی و تأمین مالی پروژه‌های تولیدی، پیوند برقرار کند.

صف‌های ارزی و هزینه‌های پنهان انحصار در تأمین منابع

محدود بودن مسیرهای تأمین ارز، علاوه بر ایجاد محدودیت در تأمین مالی، پیامدهای دیگری نیز به همراه دارد.

ادامه در صفحه۲

خبر

پزشکیان: دانشگاه‌ها برای رفع ناترازی انرژی راهکار ارائه دهند

رئیس‌جمهوری با تأکید بر نقش دانشگاه‌ها در حل مسائل کشور، خواستار همکاری مراکز علمی با بخش صنعت برای رفع کمبود برق و گاز از طریق توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر شد. مسعود پزشکیان گفت: دانشگاه‌ها می‌توانند با استفاده از ظرفیت بالای نخبگان، متخصصان و کارشناسان خود برای حل مشکلات کشور وارد عرصه شوند و راهکار علمی ارائه دهند.

وی به اقدام‌ها و تلاش‌های انجام‌شده در دانشگاه تهران در زمینه حل بحران آب در کشور اشاره کرد و افزود: دیگر دانشگاه‌های کشور نیز می‌توانند با همکاری بخش صنعت برای مسائل مهم کشور ازجمله رفع کمبود انرژی برق و گاز با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر ازجمله انرژی خورشیدی، بادی و آبی کمک کنند و راهکار ارائه دهند.

رئیس‌جمهوری با تأکید بر ضرورت افزایش بهره‌وری و مهارت در انجام کارها گفت: باید فکر کنیم که برای موفقیت و غلبه بر مشکلات و ایستادن روی پای خودمان چه مهارتی داشته باشیم و از آن مهارت و خلاقیت برای افزایش بهره‌وری چگونه استفاده کنیم، در این مسیر ابتدا باید بررسی کنیم که در کجا هستیم و می‌خواهیم با برنامه‌ریزی و تلاش به چه نقطه و جایگاهی برسیم.

ابزارهای نوین ارزی پیشران تازه تأمین مالی تولید

ادامه یادداشت هرگاه تعداد عرضه‌کنندگان منابع و ظرفیت ارائه خدمات کمتر از حجم تقاضا باشد، صف شکل می‌گیرد. این مسئله در حوزه ارز به دلیل تعدد متقاضیان و بزرگی مبالغ موردنیاز، می‌تواند به یکی از چالش‌های جدی فضای اقتصادی تبدیل شود.

صف‌های طولانی صرفاً به معنای افزایش زمان انتظار نیستند؛ بلکه ممکن است زمینه بی‌نظمی، نارضایتی و شکل‌گیری روابط غیرشفاف را نیز فراهم کنند. در چنین شرایطی، برخی متقاضیان ممکن است برای دسترسی سریع‌تر به منابع، به دنبال استفاده از روابط، رانت یا پرداخت رشوه باشند. طبیعتاً وقتی موضوع تخصیص مبالغ قابل‌توجه ارزی مطرح است، هزینه‌های ناشی از چنین وضعیتی نیز می‌تواند برای اقتصاد سنگین‌تر باشد. از سوی دیگر، طولانی شدن صف‌ها ممکن است دارندگان ارز صادراتی را به سمت توافق‌های خارج از مسیرهای رسمی با متقاضیان سوق دهد و در نتیجه، نظارت بر جریان عرضه و تقاضای ارز را دشوارتر کند. بنابراین، یکی از راه‌های کاهش زمینه‌های شکل‌گیری این مشکلات، افزایش تعداد مسیرهای تأمین مالی و خارج کردن این فرایند از انحصار چند منبع محدود است.

در این چارچوب، توسعه صندوق‌های ارزی و ابزارهای بدهی می‌تواند تعداد بازیگران حاضر در فرایند تأمین مالی را افزایش دهد. به جای آنکه بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی به‌عنوان دو مسیر اصلی تأمین منابع، پاسخگوی بخش عمده تقاضا باشند، نهادهای مالی و سرمایه‌گذاران نیز امکان مشارکت مستقیم در تأمین مالی پروژه‌ها را پیدا می‌کنند. افزایش ظرفیت عرضه منابع از مسیرهای متنوع، می‌تواند از تمرکز تقاضا در صف‌های محدود بکاهد و شفافیت بیشتری به فرایند تأمین مالی ببخشد.

تبدیل ارز راکد به سرمایه مولد

آنچه توسعه ابزارهای مالی ارزی را به یک ضرورت اقتصادی تبدیل می‌کند، امکان ایجاد پیوند میان منابع پراکنده ارزی و نیازهای واقعی سرمایه‌گذاری در کشور است. در شرایطی که بخشی از بنگاه‌ها منابع ارزی در اختیار دارند و در مقابل، پروژه‌های متعددی برای تکمیل یا آغاز فعالیت به ارز نیازمندند، نبود سازوکار مناسب برای اتصال این دو بخش به یکدیگر، به معنای استفاده نکردن از بخشی از ظرفیت‌های موجود اقتصاد است.

اوراق و صندوق‌های ارزی می‌توانند این فاصله را کاهش دهند. از یک سو، سرمایه‌گذاران و صادرکنندگان امکان کسب بازدهی از منابع ارزی خود را پیدا می‌کنند و از سوی دیگر، بنگاه‌های اقتصادی به جای انتظار برای قرار گرفتن در صف تخصیص منابع محدود، می‌توانند از ظرفیت بازار برای تأمین مالی استفاده کنند.

در نهایت، دستاورد این رویکرد را باید در سه محور جست‌وجو کرد: تأمین مالی پروژه‌های بزرگ و سودآور، تسهیل بازگشت ارز حاصل از صادرات و کاهش اتکا به منابع مستقیم بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی. در کنار این اهداف، افزایش تعداد بازیگران و مسیرهای تأمین مالی می‌تواند به کاهش صف‌های ارزی و محدود شدن زمینه‌های احتمالی فساد نیز کمک کند.

حرکت به سمت تأمین مالی بازارمحور در حوزه ارز، به معنای تغییر نگاه از تخصیص منابع محدود به سمت فعال‌سازی منابع موجود در اقتصاد است. ارز بنگاه‌ها و صادرکنندگان، در صورت برخورداری از ابزارهای مناسب، می‌تواند به جای باقی ماندن در چرخه نگهداری، به سرمایه‌ای برای پیشبرد پروژه‌ها و تقویت فعالیت‌های اقتصادی تبدیل شود. این همان ظرفیتی است که توسعه ابزارهای مالی ارزی می‌تواند در اقتصاد ایران فعال کند.

پیام اطمینان‌بخش دولت به مردم؛ تأمین ارز و کالا ادامه دارد



رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به تامین ۳۰ میلیارد دلار ارز برای کشور، اظهار کرد: شرایط مناسب است.

عبدالناصر همتی در تشریح این مطلب گفت: از ابتدای سال تاکنون، نزدیک به ۳۰.۳ میلیارد دلار ارز تأمین کرده‌ایم. همتی افزود: کالاهای اساسی و دارو نیز همان‌طور که وعده داده بودیم، در حال تأمین است و ان‌شاءالله مشکلی نخواهیم داشت. تمام سعی خود را خواهیم کرد تا هیچ خللی در این روند ایجاد نشود.

سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد نیز با بیان اینکه همه مرزهای کشور باز است، اظهار کرد: تنها یکی از مرزهای کشور با عراق به دلیل مسائل امنیتی محدودیت‌هایی داشت که اکنون آن مشکل نیز مرتفع شده است؛ تمامی مرزها باز بوده و تبادل کالا و تجارت به‌صورت کامل برقرار است.

وی در عین حال یادآور شد: با وجود تلاش‌هایی که برای ایجاد محدودیت در حجم و وزن کالاها و تعداد کامیون‌های عبوری کشور از سوی دشمن صورت گرفته، ارزش کالاهای تجاری افزایش یافته است.

تصمیم سخت سوختی

انرژی

در روزهای اخیر اظهارات مسئولان دولتی درباره سیاست‌های بنزینی، بار دیگر موضوع قیمت، سهمیه و نحوه توزیع سوخت را به تیتر اخبار تبدیل کرده است و نگرانی هایی را برای مردم به دنبال داشته است .

هفته گذشته بود که دو تن معاونین رئیس جمهوری از جمع آوری کارت های سوخت جایگاه ها در سراسر کشور سخن به میان آوردند و در ادامه مسئولان دولتی را به اظهار نظرهای متعدد واداشت کار تا جایی پیش رفت که محمد رضا عارف معاون اول رئیس‌جمهور اذعان کرد:«تصمیمات نهایی درباره بنزین باید از طریق سخنگوی دولت یا مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی به اطلاع مردم برسد.» این مقام مسئول از سایر مسئولان خواسته است که از اظهار نظر در رابطه با بنزین پرهیز کنند.

حالا هم محمدصادق عظیمی‌فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، تأکید کرده است:« دولت تاکنون تصمیم جدیدی درباره بنزین نگرفته و سیاست‌های فعلی با هدف مدیریت مصرف و کاهش تبعات اجتماعی دنبال می‌شود.»

مدیریت مصرف بنزین در ایران وارد مرحله تازه‌ای شده است؛ مرحله‌ای که برخلاف تصور عمومی، صرفاً بر افزایش قیمت سوخت متمرکز نیست و مجموعه‌ای از سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی را در بر می‌گیرد. در حالی که گمانه‌زنی‌ها درباره افزایش دوباره نرخ سوم بنزین، کاهش سهمیه‌ها و حتی اجرای طرح تخصیص بنزین به هر فرد ادامه دارد، اظهارات مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی نشان می‌دهد دولت در کنار اصلاح تدریجی قیمت‌ها، به دنبال کنترل مسیر توزیع و شناسایی الگوهای غیرمتعارف مصرف را نیز نشان می‌دهد.

آنطور که عظیمی‌فر گفته است:« دولت در شرایط فعلی، مدیریت مصرف بنزین را صرفاً از مسیر افزایش قیمت دنبال نمی‌کند و مجموعه‌ای از ابزارهای قیمتی و غیرقیمتی را در دستور کار قرار داده است.»

به گفته عظیمی فر، اصلاح تدریجی قیمت بخشی از مصارف مازاد بنزین از آذر سال گذشته و در قالب استفاده از کارت اضطراری جایگاه‌ها آغاز شده است. هم‌زمان، اقداماتی مانند انتقال سهمیه کارت اضطراری جایگاه به کارت سوخت شخصی در برخی استان‌های مرزی و مستعد قاچاق نیز از مرداد امسال اجرایی شده است.

وی افزود:«طرح شناسه‌دار کردن کارت‌های آزاد جایگاه در برخی جایگاه‌های سوخت به‌صورت آزمایشی در حال اجراست. در این طرح، هویت مصرف‌کننده پیش از سوخت‌گیری احراز می‌شود تا امکان سوءاستفاده از کارت‌های آزاد و انحراف سهمیه کاهش یابد.» به نظر می رسد در شرایط فعلی حرکت به سمت کنترل هدفمندتر مصرف و جلوگیری از هدررفت منابع است؛ اما میزان موفقیت این رویکرد به شفافیت تصمیمات، اثربخشی ابزارهای نظارتی و توجه به آثار معیشتی هرگونه تغییر در قیمت و سهمیه بنزین بستگی خواهد داشت.

پیام مهم دولت

اگر چه عظیمی فر مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش، تاکید کرد:« اجرای طرح‌های مدیریت مصرف به معنای محدودیت تردد و سفرهای مردم نخواهد بود».این در حالیست که اسماعیل سقاب اصفهانی رئیس سازمان بهینه سازی گفته بود:« مردم برای سفرهای خود برنامه ریزی کنند.»

آنگونه که مدیرعامل پخش اذعان کرده است: کارت‌های آزاد جایگاه‌ها در مسیرهای اصلی مواصلاتی جمع‌آوری نمی‌شوند و هدف از بازآرایی سهمیه‌ها، کاهش اتلاف سوخت، مقابله با قاچاق و جلوگیری از استفاده غیرمتعارف از سهمیه‌های یارانه‌ای است.

این رویکرد را می‌توان تلاشی برای تفکیک مصرف عادی خانوارها از مصارف مازاد و غیرمتعارف دانست؛ رویکردی که به دولت امکان می‌دهد بدون اعلام تغییر فراگیر در سهمیه‌های عمومی، بخشی از مصارف سوخت را هدف‌گذاری کند. با این حال، میزان موفقیت این سیاست به نحوه اجرا، دسترسی آسان مردم به سوخت و جلوگیری از ایجاد صف یا اختلال در جایگاه‌ها بستگی دارد؛ موضوعی که خود مدیرعامل شرکت ملی پالایش‌وپخش فرآورده‌های نفتی نیز با تأکید بر دریافت بازخوردهای مردمی و اصلاح احتمالی طرح‌ها به آن اشاره کرده است.

عارف به دنبال پایان دادن به گمانه‌زنی‌ها

اظهارات معاون اول رئیس‌جمهور را می‌توان تلاشی برای ساماندهی اطلاع‌رسانی دولت درباره موضوعات حساس اقتصادی، از جمله قیمت و سهمیه بنزین، ارزیابی کرد. عارف با تأکید بر اینکه پیشنهادهای مطرح‌شده در کارگروه‌ها و کمیته‌های تخصصی تا پیش از تصویب نهایی، لزوماً به معنای تصمیم قطعی دولت نیستند، خواستار پرهیز از اظهارنظرهای پراکنده و غیررسمی در این زمینه شده است.

این موضوع به‌ویژه درباره بنزین اهمیت دارد؛ چراکه انتشار اخبار و گمانه‌زنی‌های متفاوت درباره تغییر قیمت یا سهمیه سوخت می‌تواند بر انتظارات عمومی و رفتار مصرف‌کنندگان تأثیر بگذارد. بر همین اساس، به نظر می‌رسد دولت در تلاش است اطلاع‌رسانی درباره تصمیمات بنزینی را از طریق مراجع مشخص، یعنی سخنگوی دولت، و مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی دنبال کند تا از انتشار اخبار ضدونقیض و ایجاد ابهام درباره سیاست‌های نهایی جلوگیری شود.

آیا قیمت و سهمیه بنزین تغییر می‌کند؟

در نظر گرفتن بنزین ۸۰ هزار تومانی وتخصیص آن به هر فرد را می توان محتمل ترین سناریو در نظر گرفت چرا که در مقطعی به صورت آزمایشی چنین قیمت گذاری اعمال شد اما حالا پس ازتایید و تکذیب های فراوان این سوال متبادر می شود که آیا قرار است قیمت بنزین افزایش و سهمیه آن کاهش پیدا کند؟ یک مقام آگاه دررابطه با این موضوع میگوید :«در حال حاضرسناریو تخصیص بنزین به هر فرد جز گزینه های پیش روی ما نیست »

وی ادامه داد:« بر اساس مصوبه آذر ماه (افزایش قیمت فصلی بنزین) احتمالا قیمت نرخ سوم بنزین از ۱۰ هزارتومان به ۱۵ هزار تومان می رسد و نرخ اول و دوم بنزین بدون تغییر می ماند » با این حال، تا زمانی که تصمیم نهایی از سوی مراجع رسمی اعلام نشود، نمی‌توان افزایش نرخ سوم یا کاهش سهمیه‌های فعلی را قطعی دانست. پرسش اصلی همچنان این است که دولت قصد دارد اصلاح قیمت بنزین را صرفاً از مسیر افزایش تدریجی نرخ مصرف مازاد دنبال کند یا در مراحل بعدی، تغییر در میزان سهمیه‌ها و شیوه تخصیص یارانه سوخت را نیز در دستور کار قرار خواهد داد. به نظر می‌رسد پاسخ این پرسش، مسیر آینده سیاست بنزینی کشور را مشخص خواهد کرد.

اصلاح تدریجی نرخ سوم با مصوبه آذرماه

اصلاح تدریجی قیمت بنزین به‌جای افزایش یکباره و فراگیر، به‌عنوان یکی از مسیرهای پیش‌روی سیاست‌گذار مطرح شده است. این رویکرد بر حفظ بخشی از سهمیه‌های یارانه‌ای و تغییر مرحله‌ای نرخ سوخت مصرفی مازاد یا خارج از سهمیه استوار است؛ مدلی که هدف آن مدیریت مصرف و کاهش تدریجی بار مالی یارانه انرژی، بدون تحمیل شوک ناگهانی به اقتصاد خانوارها عنوان می‌شود. بر اساس مصوبه آذرماه ۱۴۰۴، نرخ سوخت‌گیری با کارت اضطراری جایگاه‌ها به ۵۰۰۰ تومان رسید و سازوکار بازنگری فصلی این نرخ نیز در دستور کار قرار گرفت. در ادامه این روند، نرخ سوم در شهریور ۱۴۰۵ به ۱۰ هزار تومان افزایش یافت، درحالی‌که نرخ‌های اول و دوم در سطح ۱۵۰۰ و ۳۰۰۰ تومان باقی ماندند. این تغییر نشان داد که سیاست‌گذار همچنان بر تفکیک قیمت سوخت بر اساس نوع مصرف و شیوه دسترسی به سهمیه تأکید دارد.

آینده سیاست بنزین چگونه خواهد بود؟

در چنین شرایطی، اصلاح تدریجی قیمت می‌تواند به‌عنوان یک مسیر سیاستی مورد بررسی قرار گیرد؛ مشروط بر آنکه زمان‌بندی تغییرات، ضوابط سهمیه‌بندی و نحوه حمایت از مصرف‌کنندگان به‌صورت شفاف اعلام شود. همچنین لازم است دولت پیش از هر مرحله جدید از اصلاح قیمت، آثار اقتصادی و اجتماعی مرحله قبلی را ارزیابی کند.

معماری جدید ارزی

ادامه تیتریک تصویب سقف یک میلیارد یورویی انتشار اوراق ارزی برای سال ۱۴۰۵ در ابتدا بیش از هر چیز به‌عنوان یک ظرفیت بالقوه مطرح بود، اما اطلاعات تازه مرکز مبادله نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از این بازار عملاً شکل گرفته است. محمد قزلباش، مدیر تأمین مالی مرکز مبادله ارز و طلای ایران، می‌گوید از آغاز اجرای دستورالعمل اوراق مرابحه ارزی تاکنون، ۶۶۰ میلیون یورو اوراق برای هفت پروژه متعلق به شش شرکت منتشر شده است.

بر اساس داده‌های مرکز مبادله ایران، شرکت‌های پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس، پتروشیمی نگین مهستان، پتروشیمی سروش مهستان، فولاد مبارکه، پتروشیمی نخل آسماری و پتروشیمی بندر امام از جمله ناشران این اوراق بوده‌اند. پنج مورد نخست با پایه یورو و پتروشیمی بندر امام با پایه دلار تأمین مالی شده‌اند.

در میان این موارد، تأمین مالی بیدبلند خلیج فارس به میزان ۲۰۰ میلیون یورو، فولاد مبارکه به میزان ۲۰۰ میلیون یورو، پتروشیمی‌های نگین مهستان و سروش مهستان هر کدام ۳۰ میلیون یورو و پتروشیمی نخل آسماری ۵۰ میلیون یورو بوده است. پتروشیمی بندر امام نیز ۱۵۰ میلیون دلار اوراق منتشر کرده است.

۵۸۰ میلیون یورو دیگر در راه است

اطلاعات جدید نشان می‌دهد موج بعدی تأمین مالی نیز در حال شکل‌گیری است. سه طرح بزرگ صادرات‌محور به ارزش مجموع ۵۳۵ میلیون یورو اکنون در مسیر انتشار اوراق مرابحه ارزی قرار گرفته‌اند؛ این سه انتشار به‌ترتیب ۲۰۵، ۲۰۰ و ۱۳۰ میلیون یورو ارزش دارند.

در کنار آن، دو گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص ارزی نیز برای یک پالایشگاه گازی و یک طرح توسعه میدان نفتی در دست اقدام است که ارزش آنها روی هم ۴۳ میلیون یورو خواهد بود.

بنابراین تنها از محل پروژه‌های فعلی، نزدیک به ۵۸۰ میلیون یورو تأمین مالی جدید در دست اقدام است. این عدد در کنار انتشارهای انجام‌شده، نشان می‌دهد ابزارهای ارزی از مرحله چند تجربه محدود عبور کرده‌اند و وارد فاز توسعه شده‌اند. تغییر مهم دیگر، متنوع‌تر شدن ابزارهاست. بانک مرکزی اکنون بسته‌ای شامل سه ابزار اصلی اوراق مرابحه ارزی، اوراق وکالت ارزی و گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص ارزی طراحی کرده است.

مرابحه ارزی تاکنون ابزار اصلی پروژه‌های بزرگ صادراتی بوده است. اوراق وکالت ارزی که مجوز آن به‌تازگی صادر شده، هنوز اجرایی نشده اما برای هلدینگ‌هایی طراحی شده که قصد دارند با یک انتشار، چند پروژه زیرمجموعه را تأمین مالی کنند. گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص ارزی نیز برای نیازهای کوچک‌تر و کوتاه‌تر طراحی شده است. تأمین سرمایه در گردش با سررسید حداکثر ۱۸ ماه و تأمین سرمایه ثابت خرد با سررسید حداکثر ۳۶ ماه از کاربردهای این ابزار است. به این ترتیب، بازار جدید تأمین مالی تنها به یک نوع اوراق محدود نیست و به‌تدریج طیفی از نیازهای کوتاه‌مدت تا پروژه‌های بزرگ و بلندمدت را پوشش می‌دهد.

نقش بانک‌ها تغییر می‌کند، نه اینکه حذف شوند

یکی از مهم‌ترین نکات این تحول به نقش شبکه بانکی مربوط است. قزلباش تأکید دارد که در ساختار مطلوب، بانک‌ها باید بیشتر روی تأمین مالی کوتاه‌مدت تمرکز کنند و نیازهای بلندمدت پروژه‌ها از مسیر ابزارهای بازارمحور تأمین شود.

این به معنای حذف بانک نیست. در انتشارهای انجام‌شده، بانک ملت عامل و ضامن بخش عمده اوراق بوده و بانک تجارت نیز در انتشار پتروشیمی بندر امام نقش عامل و ضامن داشته است. بنابراین نقش بانک از «تأمین‌کننده کامل منابع» به سمت عامل، ضامن و واسطه تأمین مالی تغییر می‌کند.

این جابه‌جایی می‌تواند از فشار مستقیم بر ترازنامه بانک‌ها بکاهد و امکان تأمین مالی پروژه‌هایی را فراهم کند که به دلیل اندازه و دوره بازگشت طولانی، تناسب کمتری با منابع کوتاه‌مدت شبکه بانکی دارند.

ورود مردم و سرمایه‌گذاران غیربانکی

یک ضلع دیگر این معماری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت ارزی است. دو صندوق «مانا ملت» و «کیمیا ملی» تاکنون در مجموع حدود ۲۲ میلیون دلار منابع جذب کرده‌اند و صندوق «ترنج سامان» نیز در آستانه پذیره‌نویسی قرار دارد. این صندوق‌ها می‌توانند حلقه اتصال منابع ارزی مردم و فعالان اقتصادی با پروژه‌های صادراتی باشند. در عین حال، منابع اوراق منتشرشده تا امروز فقط از بانک‌ها نیامده و شرکت‌های بیمه، صندوق توسعه ملی و حتی بانک‌های خارج از کشور نیز در تأمین مالی مشارکت داشته‌اند.

اگر این مسیر توسعه پیدا کند، اهمیت بازار بدهی ارزی دیگر فقط در کاهش فشار بر شبکه بانکی نخواهد بود؛ بلکه می‌تواند بخشی از منابع ارزی راکد را نیز وارد چرخه تولید کند

تقاضا هنوز بیشتر از عرضه ابزارهاست

مرکز مبادله پیش‌تر از حدود ۲.۳ میلیارد یورو تقاضای تأمین مالی ارزی از سوی بیش از ۲۰ شرکت خبر داده بود. اکنون ۶۶۰ میلیون یورو انتشار انجام شده و به گفته مدیر تأمین مالی مرکز مبادله، حدود ۱.۳ میلیارد یورو دیگر نیز در مراحل مختلف قرار دارد.

این حجم تقاضا یک پیام روشن دارد که پروژه‌های صادراتی برای تأمین مالی ارزی متقاضی جدی دارند و مسئله اصلی در مرحله بعد، سرعت بررسی پروژه‌ها، ظرفیت جذب سرمایه‌گذاران و توسعه بازار ثانویه است. در نهایت، نتیجه این فرآیند را نه تعداد دستورالعمل‌ها بلکه سه شاخص حجم واقعی انتشار، تنوع منابع سرمایه‌گذاران و کیفیت بازپرداخت اصل و سود اوراق تعیین خواهد کرد.

اگر این سه مؤلفه هم‌زمان رشد کنند، بازار بدهی ارزی می‌تواند از یک ابزار مکمل به یکی از مسیرهای اصلی تأمین مالی پروژه‌های بزرگ صادراتی تبدیل شود.

فهرست متقاضیان عرضه اوراق ارزی در مرکز مبادله ارز و طلای ایران

ردیف	متقاضی عرضه اوراق (ناشر)	میزان و سررسید اوراق	بانک عامل و ضامن	وضعیت	سررسید / توضیحات
1	پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس	۲۰۰ میلیون یورو ۴ ساله	بانک ملت	انجام شد انتشار در دو مرحله	۱۴۰۲/۰۹/۰۶ ۱۴۰۳/۰۸/۲۲
2	پتروشیمی نگین مهستان	۳۰ میلیون یورو ۳ ساله	بانک ملت	انجام شد	۱۴۰۴/۰۳/۱۷
3	پتروشیمی سروش مهستان	۳۰ میلیون یورو ۳ ساله	بانک ملت	انجام شد	۱۴۰۴/۰۳/۱۴
4	فولاد مبارکه	۲۰۰ میلیون یورو ۴ ساله	بانک ملت	انجام شد	۱۴۰۴/۰۵/۲۱
5	پتروشیمی نخل آسماری	۵۰ میلیون یورو ۴ ساله	بانک ملی	انجام شد	۱۴۰۴/۰۷/۲۲
6	پتروشیمی بندر امام	۱۵۰ میلیون دلار	بانک تجارت	انجام شد	۱۴۰۴/۱۲/۰۲

تازه‌ترین آمار سهم استان‌ها از حمایت معیشتی دولت اعلام شد

افزایش اعتبار کالابرگ با نگاه عدالت محوری

گفت‌وگو

افزایش اعتبار کالابرگ در آبان ۱۴۰۵ با تمرکز بیشتری بر حمایت از خانوارهای ساکن مناطق کم‌برخوردار همراه بوده است. دولت در شرایطی که فشار تورمی بر هزینه‌های ضروری خانوارها افزایش یافته و منابع حمایتی نیز با محدودیت روبه‌روست، تلاش کرده است سهم بیشتری از اعتبار اضافی را به مناطقی اختصاص دهد که نیاز بیشتری به حمایت دارند. تازه‌ترین آمارهای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تفاوت قابل‌توجه سهم مشمولان افزایش اعتبار در استان‌ها و حتی شهرستان‌های یک استان حکایت دارد؛ تفاوتی که جزئیات آن، نحوه توزیع جغرافیایی منابع حمایتی را روشن‌تر می‌کند.

ایمان زنگنه، سخنگوی معاونت رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، به تشریح دلایل بازنگری در سیاست کالابرگ، معیارهای شناسایی خانوارهای نیازمند و نحوه توزیع منابع حمایتی در استان‌های مختلف پرداخت. به گفته او، تغییر شرایط اقتصادی، محدودیت منابع بودجه و افزایش فشار تورمی بر هزینه‌های ضروری خانوارها موجب شده است دولت در تخصیص اعتبار اضافی، وضعیت اقتصادی خانوارها و تفاوت‌های جغرافیایی را بیشتر در نظر بگیرد. مشروح کامل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید:



سیاست کالابرگ با چه هدفی اجرا شد و در شرایطی که فشار تورمی بر معیشت خانوارها محسوس است، چه ضرورتی باعث شد دولت برای حمایت بیشتر از اقشار نیازمند، در شیوه تخصیص منابع بازنگری کند؟

سیاست حمایت معیشتی دولت چهاردهم در قالب کالابرگ، با هدف تضمین امنیت غذایی و حمایت از معیشت خانوارها در پاییز ۱۴۰۴ با مبلغ مشخص یک میلیون تومان برای همه مردم ایران به اجرا درآمد. این سیاست در ادامه حذف ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی کالاهای اساسی اتخاذ شد تا حمایت‌هایی که پیش از آن در ابتدای زنجیره به واردکنندگان و تأمین‌کنندگان اختصاص پیدا می‌کرد، به انتهای زنجیره منتقل شود و مصرف‌کنندگان نهایی مستقیماً از منابع حمایتی بهره‌مند شوند.

استمرار سیاست تخصیص ارز ترجیحی با عوارضی همراه بود و دامنه کالاهای مشمول دریافت این ارز نیز به چند قلم محدود شده بود. تغییر شیوه تخصیص حمایت، علاوه بر جلوگیری از برخی پیامدهای سیاست قبلی از جمله مفاسد و بهره‌برداری‌های ناصحیح و رانتی، این امکان را فراهم کرد که منابع مستقیماً در اختیار مردم قرار گیرد.

اجرای کالابرگ به شناسایی میزان مصرف ماهانه کالاهای اساسی نیز کمک می‌کند. تولیدکننده می‌تواند با اطلاع از میزان تقاضا و اطمینان از تأمین منابع مالی از طریق کالابرگ، عرضه خود را پیش‌بینی کند. مصرف‌کننده نیز از اعتباری برخوردار می‌شود که برای خرید کالاهای اساسی در اختیار او قرار گرفته است.

هنگام اجرای مصوبه دولت، هنوز محدودیت‌های ناشی از دو دوره جنگ به اقتصاد کشور تحمیل نشده بود و اولویت‌های تخصیص منابع به شکل امروز تغییر نکرده بود. با وجود این تحولات، سیاست حمایت معیشتی دولت استمرار پیدا کرد و حتی در مهرماه، پیش از بازنگری در فهرست مشمولان، اعتبار کالابرگ بخش قابل‌توجهی از خانوارها افزایش یافت.

فشارهای اقتصادی ناشی از تحریم‌ها و تلاش آمریکا برای محدود کردن مبادلات دریایی و زمینی کشور با هدف افزایش فشار اقتصادی و مأیوس کردن مردم و فعالان اقتصادی دنبال می‌شود. البته ایران کشور بزرگی است، توانایی تأمین بخش قابل‌توجهی از نیازها در داخل کشور وجود دارد و مسئولان نیز با استفاده از تجربه سال‌های گذشته برای مدیریت شرایط برنامه‌ریزی کرده‌اند.

آثار تورم در زندگی خانوارها مشهود است و خانواده‌هایی که درآمد کافی ندارند، فشار بیشتری را تحمل می‌کنند؛ زیرا بخش عمده مخارج آن‌ها به کالاهای خوراکی، آشامیدنی، مسکن و سایر نیازهای ضروری اختصاص دارد و تورم برخی از این گروه‌ها از نرخ تورم عمومی بیشتر است.

شرایط جدید همچنین با عدم تحقق بخشی از منابع بودجه و تغییر اولویت‌های تخصیص اعتبار همراه شده است. دولت در کنار تأمین مالی بازسازی و سایر بخش‌های دارای اولویت، تلاش می‌کند بخشی از فشار تورمی واردشده به مردم را نیز کاهش دهد.

نگاه دولت و شخص رئیس‌جمهور این است که با توجه به محدودیت منابع، حمایت‌ها هدفمندتر توزیع شود؛ هم از نظر جغرافیایی و هم با در نظر گرفتن وضعیت خانوارهایی که فشار اقتصادی بیشتری را تحمل می‌کنند.

همان‌طور که در رسیدگی به بیماران، فردی که وضعیت اورژانسی دارد باید زودتر مورد رسیدگی قرار گیرد، در تخصیص منابع حمایتی نیز خانوارهایی که نیاز فوری‌تری دارند، باید در اولویت دریافت اعتبار اضافی قرار بگیرند.

بر این اساس، منطق تخصیص منابع در شرایط فعلی اقتضا می‌کند افراد نیازمندتر و کسانی که تقاضای عاجل‌تری برای حمایت دارند، در اولویت قرار گیرند. دولت نیز با توجه به نگاه عدالت‌محور خود و محدودیت منابع، بازنگری در تخصیص کالابرگ را در دستور کار قرار داده است.

آیا آمار تفکیکی از میزان افزایش اعتبار کالابرگ در استان‌ها و شهرستان‌های کشور وجود دارد؟ این آمار چه تصویری از نحوه توزیع حمایت‌ها در مناطق مختلف ارائه می‌کند؟

سهم افرادی که اعتبار کالابرگ آن‌ها ۵۰ درصد افزایش یافته، در کل کشور ۵۳.۹ درصد بوده است. این نسبت در سیستان‌وبلوچستان به ۸۰.۹ درصد رسیده و پس از آن کهگیلویه‌وبویراحمد با ۶۷.۱ درصد قرار گرفته است. خراسان شمالی، لرستان و کردستان نیز در میان پنج استان دارای بیشترین سهم مشمولان افزایش اعتبار هستند.

آمار شهرستانی نیز حاکی از آن است که راسک با ۹۲.۷ درصد بالاترین سهم دریافت‌کنندگان اعتبار اضافی را در کشور داشته و پس از آن سرباز و قصرقند قرار گرفته‌اند. تمام ۱۰ شهرستان صدرنشین در استان سیستان‌وبلوچستان قرار دارند و در هرکدام، بیش از ۸۸ درصد مشمولان کالابرگ از افزایش اعتبار برخوردار شده‌اند.

در سایر استان‌های دارای سهم بالای افزایش اعتبار نیز تفاوت‌هایی میان شهرستان‌ها وجود دارد. مارگون در کهگیلویه‌وبویراحمد، چگنی در لرستان، راز و جرگلان در خراسان شمالی و سروآباد در کردستان از جمله شهرستان‌هایی هستند که نسبت دریافت‌کنندگان اعتبار اضافی در آن‌ها از میانگین استان بیشتر بوده است.

در مقابل، تهران، یزد و البرز در میان استان‌هایی قرار دارند که کمترین سهم مشمولان افزایش اعتبار را ثبت کرده‌اند. با وجود این، برخی شهرستان‌های این استان‌ها نیز سهم قابل‌توجهی از دریافت‌کنندگان اعتبار اضافی داشته‌اند. برای نمونه، در استان تهران پیشوا با ۵۳.۱ درصد، در یزد مروست با ۷۰.۴ درصد و در البرز طالقان با ۵۴ درصد، بالاترین نسبت را در میان شهرستان‌های استان خود ثبت کرده‌اند.

در استان‌هایی مانند تهران، یزد و البرز که در صدر میزان بازنگری قرار گرفته‌اند و سهم مشمولان افزایش در سطح استان پایین‌تر از میانگین کشور است، میانگین استانی تصویر یکدستی از وضع شهرستان‌ها ارائه نمی‌کند. افزایش اعتبار در درون همین استان‌ها به شهرستان‌های کم‌برخوردارتر متمرکز شده است.

در یزد، مروست با ۷۰.۴ درصد و خاتم با ۵۸ درصد مشمول افزایش اعتبار هستند، در حالی که سهم مشمولان در مرکز استان کمتر از میانگین است. در تهران، این نسبت در پیشوا ۵۳.۱ درصد و در البرز، در طالقان ۵۴ درصد و چهارباغ ۵۲.۷ درصد است. در سطح کشور نیز ۷۰ درصد شهرستان‌ها، معادل ۳۳۶ شهرستان از مجموع ۴۸۰ شهرستان، بالاتر از میانگین کشور قرار دارند و بیشترین درصدها، تا ۹۲.۷ درصد، در شهرستان‌های محروم سیستان‌وبلوچستان ثبت شده است.

این الگو حاصل کاهش سهم مراکز و مناطق برخوردارتر در فرایند حذف و بازنگری و هدایت منابع آزادشده به سمت شهرستان‌های کم‌برخوردار است؛ رویکردی که با هدف بهبود عدالت توزیعی دنبال می‌شود، حتی در استان‌هایی که سهم کل مشمولان افزایش اعتبار آن‌ها پایین‌تر از میانگین کشور است.

دولت در مهرماه اعتبار حدود ۳۵ میلیون نفر را افزایش داد، اما هم‌زمان از بازنگری در وضعیت یک میلیون خانوار خبر داده شد. این دو تصمیم چه تفاوتی دارند و معیار شناسایی مشمولان چیست؟

افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی از جمله کمیته امداد و سازمان بهزیستی، خانوارهای دارای عضو معلول، خانوارهای دارای بیمار صعب‌العلاج و زنان سرپرست خانوار فاقد شغل، از جمله گروه‌هایی بودند که در مهرماه برای افزایش اعتبار در نظر گرفته شدند. همچنین افراد فاقد مسکن، خودرو و درآمد مکفی نیز با پایش و بررسی دولت در گروه دریافت‌کنندگان اعتبار اضافی قرار گرفتند.

میزان حقوق به‌تنهایی تعیین‌کننده وضعیت اقتصادی خانوار نیست. ممکن است فردی با توجه به میزان حقوق خود تصور کند مشمول افزایش اعتبار است، اما اطلاعات سازمان امور مالیاتی حاکی از مالکیت املاک متعدد یا خودروهای لوکس باشد. در چنین شرایطی، وضعیت خانوار مطابق معیارهای مصوب دولت بررسی می‌شود.

از حدود ۴۵ میلیون نفری که قرار بود در فرایند خوداظهاری شرکت کنند، نزدیک به ۱۲ میلیون نفر اطلاعات خود را تکمیل نکرده‌اند. دولت فرصت مجددی برای این افراد فراهم کرده است تا با مراجعه به سامانه دولت من، اطلاعات مربوط به وضعیت اقتصادی و دارایی‌های خود را ثبت کنند و پس از بررسی، درباره افزایش اعتبار کالابرگ آن‌ها تصمیم‌گیری شود.

افراد تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی نیز باید خوداظهاری را تکمیل کنند.

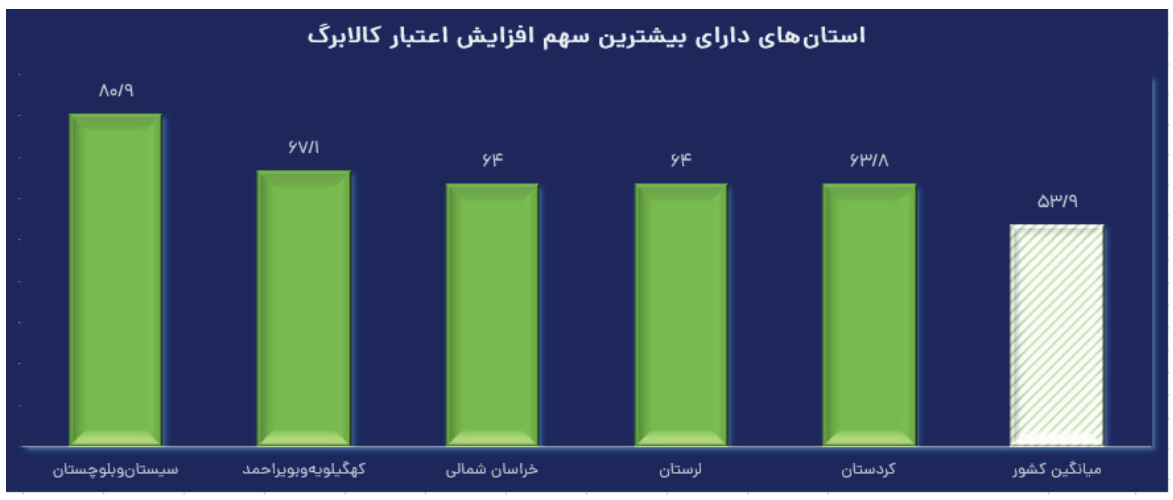
دولت فقط در مهرماه حدود ۱۶.۵ همت بیشتر از مبلغی که باید پرداخت می‌کرد، برای کالابرگ اختصاص داد. این هزینه اضافی مربوط به افزایش ۵۰۰ هزار تومانی اعتبار مشمولان بود.

در گام نخست حدود ۵۴ درصد مشمولان کالابرگ از افزایش ۵۰ درصدی اعتبار برخوردار شدند و سایر مشمولان نیز همچنان اعتبار یک‌میلیون‌تومانی خود را بدون تغییر دریافت می‌کنند. در مقابل، کمتر از ۱۰ درصد مشمول اصلاح و بازنگری در دریافت کالابرگ قرار گرفتند.

بازنگری در وضعیت حدود یک میلیون خانوار نیز براساس معیارهای تعیین‌شده در مصوبه دولت و با توجه به وضعیت دارایی‌ها و تمکن مالی خانوارها انجام شده است.

برای نمونه، خانوار سه‌نفره‌ای که سه خودرو و سه ملک یا بیشتر در اختیار دارد یا خانوار دونفره‌ای که مالک دو خودرو و دو ملک یا بیشتر است، از جمله موارد مشمول بازنگری محسوب می‌شود. همچنین خانوارهای دارای خودرو و املاک لوکس، براساس اطلاعات سازمان امور مالیاتی، در این گروه قرار می‌گیرند.

میزان دارایی‌ها و خرید خانوارها نیز از دیگر معیارهای تعیین‌شده است و تصمیم‌گیری درباره دریافت کالابرگ با تطبیق اطلاعات دستگاه‌های مختلف انجام می‌شود.



البته تعداد خانوارهایی که مشمول اصلاح و بازنگری شده‌اند، لزوماً نهایی نیست. با بررسی درخواست‌های ثبت‌شده و اطلاعات اقتصادی خانوارها، امکان کاهش این تعداد وجود دارد. ممکن است پس از بررسی مجدد مشخص شود برخی افراد همچنان مشمول دریافت کالابرگ هستند یا حتی شرایط دریافت ۵۰ درصد اعتبار اضافی را دارند.

بازنگری در تخصیص کالابرگ نیز به معنای کاهش هزینه‌های دولت نیست. دولت علاوه بر بازتوزیع منابع مربوط به خانوارهای دارای تمکن مالی بیشتر، منابع جدیدی نیز برای افزایش اعتبار در نظر گرفته است. پیش‌بینی می‌شود دولت ماهانه حدود ۱۳ همت منابع مالی برای این بخش اختصاص دهد. همچنین قرار است از محل صرفه‌جویی‌های دولت، از جمله اصلاح قیمت بنزین و موارد مشابه، منابعی به مبالغ قبلی اضافه شود تا اعتبار بیشتری در اختیار مشمولان قرار گیرد.

> **افزایش فشار تورم بر خانوارهای کم‌درآمد و محدودیت منابع بودجه، دولت را به سمت توزیع هدفمندتر حمایت‌های معیشتی سوق داده است. بر این اساس، خانوارهایی که بخش بیشتری از درآمد خود را صرف خوراک، مسکن و نیازهای ضروری می‌کنند، در اولویت دریافت اعتبار اضافی کالابرگ قرار می‌گیرند. شناسایی این خانوارها براساس اطلاعات اقتصادی دریافتی از مراجع رسمی مانند ثبت احوال، فراجا و سازمان امور مالیاتی انجام می‌شود، اما این اطلاعات همیشه دقیق و به‌روز نیست. ممکن است ملکی فروخته شده باشد، اما انتقال سند آن هنوز ثبت نشده باشد یا تراکنش‌های تجاری و هزینه‌های مشترک ساختمان در حساب شخصی افراد ثبت شود. چنین مواردی می‌تواند بر ارزیابی وضعیت اقتصادی خانوارها اثر بگذارد. به همین دلیل، امکان درخواست بررسی مجدد برای اصلاح اطلاعات و ارزیابی دقیق‌تر شرایط مشمولان پیش‌بینی شده است.**

اگر اطلاعات درآمدی، دارایی یا تراکنش‌های بانکی خانوارها با وضعیت واقعی آن‌ها مطابقت نداشته باشد، چگونه می‌توانند درخواست بررسی مجدد ثبت کنند و چه زمانی پاسخ می‌گیرند؟

اطلاعات اقتصادی خانوارها از درگاه‌ها و دستگاه‌های مختلف دریافت می‌شود، اما نمی‌توان ادعا کرد تمام این اطلاعات صد درصد درست و به‌روز است. ممکن است فردی ملکی را فروخته باشد، اما اقدامات مربوط به انتقال سند هنوز انجام نشده باشد.

در برخی موارد نیز افراد از حساب بانکی شخصی برای فعالیت‌های تجاری یا امور تنخواه‌گردانی استفاده می‌کنند؛ در حالی که براساس دستورالعمل‌های بانک مرکزی، حساب‌های تجاری باید از حساب‌های شخصی تفکیک شوند. همچنین ممکن است فردی مدیر ساختمان باشد و تراکنش‌های مربوط به ساختمان با حساب شخصی او درآمیخته شده باشد.

اطلاعات وزارت رفاه از مراجع رسمی و ثبتی، از جمله ثبت احوال، فراجا و سازمان امور مالیاتی دریافت می‌شود. اگر اطلاعات ثبت‌شده نیاز به اصلاح داشته باشد، افراد می‌توانند درخواست بررسی مجدد ارائه کنند.

متقاضیان بازنگری باید مطابق زمان‌بندی اعلام‌شده و براساس رقم انتهایی کد ملی خود به سامانه حمایت مراجعه و فرم خوداظهاری را تکمیل کنند. در این فرم، اطلاعات مربوط به دارایی‌های مالی و فیزیکی و میزان خرید خانوار ثبت می‌شود. متقاضیان همچنین موافقت خود را با دسترسی متولیان بررسی به اطلاعات مربوط به دارایی‌ها و هزینه‌هایشان در دستگاه‌های ذی‌ربط اعلام می‌کنند تا امکان تطبیق اطلاعات فراهم شود.

خانوارهای مستأجر نیز ممکن است اطلاعات قرارداد اجاره و وضعیت استیجاری خود را در سامانه مربوط ثبت نکرده باشند. این افراد باید اطلاعات قرارداد اجاره را در سامانه خودنویس بارگذاری کنند و کد ملی مالک نیز در این سامانه ثبت شده باشد. تغییرات ساختار خانوار باید در سامانه ثبت احوال ثبت شود و اطلاعات نشانی و کد پستی نیز در سامانه املاک و اسکان ثبت شود. براساس برنامه اعلام‌شده، درخواست‌های بررسی مجدد به‌صورت مستمر رسیدگی می‌شوند و متقاضیان می‌توانند ظرف یک ماه پاسخ خود را از طریق سامانه حمایت دریافت کنند. همچنین قرار است نهایتاً تا ۱۵ دی‌ماه تمام درخواست‌ها بررسی و پاسخ داده شود. این فرایند غیرحضوری است و افراد می‌توانند از طریق سامانه حمایت و بسترهای بله و روبیکا اقدام کنند.

اگر خانواری پس از پایان مهلت بازنگری بیکار شود، درآمدش کاهش یابد یا دارایی خود را از دست بدهد، آیا امکان بررسی دوباره وضعیت کالابرگ آن وجود دارد؟

بازنگری در وضعیت خانوارها به دوره فعلی محدود نمی‌شود. براساس مصوبه دولت، سالی یک بار امکان بازنگری وجود دارد و دولت نیز به‌صورت سالانه وضعیت اقتصادی خانوارها را پایش می‌کند. اگر وضعیت درآمدی یا نتیجه آزمون وسع خانواری تغییر کند، امکان تغییر در شرایط دریافت حمایت وجود دارد. افراد نیز می‌توانند در بازه‌های زمانی اعلام‌شده درخواست بررسی مجدد ثبت کنند. ثبت درخواست به معنای تغییر قطعی وضعیت خانوار نیست، اما امکان بررسی مجدد و تغییر وضعیت آزمون وسع خانوارها وجود دارد.

تخفیف‌های ساختگی جمعه سیاه، موجی از کالاهای مرجوعی به راه انداخت

اقتصاد جهانی در تب بلک‌فرایدی

بازار

هر ساله با نزدیک شدن به روزهای پایانی ماه نوامبر، بازار خرده‌فروشی جهان وارد تب‌وتاب کم‌سابقه‌ای می‌شود؛ پدیده‌ای موسوم به «بلک فرایدی» و «سایبر ماندی» که مرز میان نیاز واقعی خریداران، استراتژی‌های پیچیده زنجیره تأمین و شعبده‌های تبلیغاتی را محو می‌کند. با وجود گذشت دهه‌ها، داستان شکل‌گیری و پشت‌پرده اقتصادی این ماراتن خرید، ابعادی فراتر از تخفیف‌های معمول روی کالاها را بازگو می‌کند.



تولد یک برند از دل ترافیک شهری

برخلاف باور رایج مبنی بر تغییر وضعیت دفاتر مالی از رنگ قرمز (زیان) به مشکی (سود)، ریشه تاریخی عبارت «جمعه سیاه» به اوایل دهه ۱۹۶۰ میلادی در فیلادلفیا بازمی‌گردد. پلیس‌های شهر به دلیل ترافیک‌های سنگین ناشی از خریدهای پس از روز شکرگزاری و هجوم تماشاچیان مسابقات سنتی، این نام طعنه‌آمیز را به کار بردند. خرده‌فروشان تنها در دهه ۱۹۸۰ موفق شدند با بازتعریف این اصطلاح، وجهه‌ای سودمحور و جذاب به آن ببخشند. در ادامه، در سال ۲۰۰۵ اصطلاح «سایبر ماندی» متولد شد تا خریدارانی را هدف قرار دهد که پس از تعطیلات، پشت رایانه‌های اداری با استفاده از اینترنت پرسرعت اقدام به ثبت سفارش می‌کردند؛ رویدادی که امروزه به بزرگ‌ترین روز خرید آنلاین دنیا تبدیل شده است.

دماسنج اقتصاد جهانی و رونق مدل‌های خرید اقساطی

این بازه پنج‌روزه امروز به مثابه دماسنج سلامت اقتصاد جهانی عمل می‌کند. آمارهای رسمی شرکت ادوبی از سال ۲۰۲۵ نشان می‌دهد مصرف‌کنندگان آمریکایی در این دوره پنج‌روزه بالغ بر ۴۴.۲ میلیارد دلار هزینه کردند؛ رقمی که سهم سایبر ماندی در آن به تنهایی ۱۴.۲۵ میلیارد دلار و سهم بلک فرایدی ۱۱.۸ میلیارد دلار به ثبت رسید. حدود ۱۷ درصد از مجموع خریدهای آنلاین فصل تعطیلات تنها در این چند روز خلاصه می‌شود؛ امری که نشان‌دهنده وزن سنگین آن در حیات انبارها و ثبات اشتغال زنجیره توزیع است. علاوه بر این، تغییر الگوی پرداخت نیز مشهود است؛ به‌گونه‌ای که بخش قابل‌توجهی از این مبادلات تجاری از طریق تلفن‌های همراه و سامانه‌های اعتباری «الان بخر، بعداً پرداخت کن» (BNPL) انجام می‌گیرد که نشان از مصرف‌گرایی متکی بر بدهی‌های آینده دارد.

در بازار ایران نیز این مناسبت عمدتاً به بستری برای مارکتینگ تهاجمی تبدیل شده است. گزارش‌ها حاکی از فروش‌های چندهزار میلیارد تومانی پلتفرم‌های بومی مانند دیجی‌کالا در کمپین‌های سال‌های اخیر است؛ هرچند کارشناسان معتقدند بخشی از این جهش‌های عددی متأثر از تورم بوده و حراجی‌هایی مانند پیشنهاد خودرو با قیمت‌های نمادین، بیش از آنکه صرفه اقتصادی مستقیم برای مصرف‌کننده داشته باشد، یک ابزار بازاریابی کم‌هزینه در برابر تبلیغات محیطی است.

توهم تخفیف و بحران لجستیکی کالاهای مرجوعی با این حال، روی دیگر سکه این رویداد، تردیدهای جدی درباره واقعی بودن تخفیف‌هاست. پژوهش سازمان حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان بریتانیا (Which?) با رصد قیمت کالاها در طول یک سال نشان داد که ۸۳ درصد کالاها در بازه‌های زمانی دیگر خارج از بلک فرایدی با قیمتی ارزان‌تر یا برابر عرضه شده‌اند و شرکت‌ها با بالابردن صوری قیمت‌ها پیش از حراجی، تخفیف‌های بزرگ را شبیه‌سازی می‌کنند.

پیامد منفی دیگر این هیجان خرید، بازگشت گسترده کالاهاست. طبق داده‌های فدراسیون ملی خرده‌فروشان (NRF)، نزدیک به ۱۹ درصد خریدهای آنلاین مرجوع می‌شوند؛ روندی که در کنار اتلاف منابع و تولید حجم عظیم ضایعات بسته‌بندی، فشاری مضاعف بر زنجیره‌های لجستیکی بین‌المللی تحمیل می‌کند و نشان می‌دهد تب تند خریدهای احساسی، معمولاً به سردی زودهنگام رضایت مشتریان ختم می‌شود.

دعوای جگوار لندروور و کپی کار چینی بالا گرفت

خودرو

«پی‌بی بالاجی»، مدیرعامل جگوار لندروور، در بحبوحه ادعاهایی مبنی بر تقلید شماری از رقبای چینی از سبک این خودروساز، هشدار داد که این خودروساز، نقض مالکیت معنوی خود را نخواهد پذیرفت.

جگوار لندروور به‌تازگی اقدام حقوقی را علیه بی‌وای‌دی، آغاز کرده است. این شرکت مدعی است شاسی‌بلند جدید «تی آی ۷» (Ti 7) بی‌وای‌دی از طراحی «لندروور دیفندر» کپی‌برداری کرده است. برخی دیگر از خودروهای عرضه شده توسط خودروسازان چینی نیز شباهت‌هایی به محصولات این برند انگلیسی دارند و در شبکه‌های اجتماعی با لقب‌هایی مانند «رنج‌روور تمو»، «لندروور تقلبی» و «دیفندر مخصوص افراد کم‌درآمد» شناخته شده‌اند. «بالاجی» در پاسخ به پرسشی درباره افزایش تعداد خودروهای مشابه، به اقدام حقوقی این شرکت علیه بی‌وای‌دی اشاره کرد و گفت: شرکت‌هایی مانند ما زمان، استعداد و سرمایه قابل‌توجهی را صرف توسعه طراحی‌ها و فناوری‌هایشان می‌کنند تا بتوانند محصولاتشان را از سایر رقبا متمایز کنند. ما باید توانایی محافظت از مالکیت فکری خود را داشته باشیم و اطمینان حاصل کنیم که همه به حقوق مالکیت فکری یکدیگر احترام می‌گذارند. نباید فراموش کنیم که خودروهای ما حاصل دهه‌ها تجربه، میراث صنعتی، مهندسی پیشرفته و مهارت و ظرافت در ساخت هستند. بنابراین، برای محافظت از این دستاوردها هر اقدامی که لازم باشد انجام خواهیم داد و نقض حقوق مالکیت فکری خود را نمی‌پذیریم. به همین دلیل است که چنین اقدامات حقوقی را دنبال می‌کنیم.

اختلاف حقوقی جگوار لندروور و بی‌وای‌دی

چهارشنبه گذشته، دادگاهی در هلند به جگوار لندروور دستور داد مدارکی را که در جریان بازرسی از دفاتر اروپایی بی‌وای‌دی به دست آورده بود، از بین ببرد. این مدارک با هدف یافتن شواهدی درباره کپی‌برداری احتمالی از طراحی «دیفندر» جمع‌آوری شده بودند.بی‌وای‌دی با موفقیت استدلال کرد که این بازرسی‌ها نوعی جست‌وجوی بی‌هدف برای یافتن مدرک، بوده و قاضی نیز تشخیص داد اسناد و اطلاعات جمع‌آوری‌شده برای پیشبرد پرونده جگوار لندروور ضروری نیستند. با این حال، مدیرعامل جگوار لندروور اهمیت این رای را کم‌اهمیت جلوه داد و تایید کرد که شرکت درخواستی برای تجدیدنظر در آن ارائه نخواهد کرد. او گفت: هدف این شرکت، دستیابی به شواهدی درباره برنامه بی‌وای‌دی برای ورود به بازار اروپا با مدل «تی آی ۷» بوده که اکنون این اطلاعات به‌صورت رسمی اعلام شده است. بالاجی افزود: ما به چیزی که می‌خواستیم دست پیدا کرده‌ایم. گفته می‌شود جگوار لندروور احتمال اقدام حقوقی بیشتر علیه سایر خودروسازانی را که به استفاده از روش‌های غیراخلاقی متهم می‌کند، منتفی ندانسته است.

کاهش فروش و سودآوری جگوار لندروور

این شرکت، جمعه گذشته هشدار داد که کاهش فروش در چین، فشار بیشتری بر سودآوری آن وارد خواهد کرد. جگوار لندروور درآمد ۲۵ میلیارد پوندی را برای سال مالی ۲۰۲۷-۲۰۲۶ پیش‌بینی کرده است که در مقایسه با درآمد ۲۲.۹ میلیارد پوندی سال مالی قبل افزایش نشان می‌دهد. با این حال، شرکت انتظار دارد حاشیه سود آن از چهار درصد پیش‌بینی قبلی به دو تا سه درصد کاهش یابد. فروش خودروهای جگوار لندروور در چین طی سه‌ماهه منتهی به سپتامبر، در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، تقریبا ۵۰ درصد کاهش یافت و به ۶۱۰۰ دستگاه خودرو رسید. این خودروساز همچنین به ۵۳۰ میلیون پوند هزینه حسابداری غیرتکراری اشاره کرد که شامل ۲۹۵ میلیون پوند هزینه مربوط به برنامه بازنشستگی داوطلبانه حدود ۴۰۰۰ نفر از کارکنان است. جگوار لندروور در سپتامبر اعلام کرده بود برای کاهش هزینه‌ها، هزاران نفر از کارکنان خود را تعدیل خواهد کرد.

نگرانی از محدودیت‌های تجاری اروپا

مدیرعامل جگوار لندروور جمعه گذشته نسبت به شرایط دشوار بازار هشدار داد و گفت: احتمال دارد اتحادیه اروپا موانع بیشتری برای واردات خودروهای ساخت انگلیس ایجاد کند. اتحادیه اروپا در تلاش است دولت انگلیس را تحت فشار قرار دهد تا تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری این بلوک علیه خودروهای چینی را نیز اعمال کند. علاوه بر این، مقررات قواعد مبدا قرار است از ژانویه اجرایی شوند. **متن کامل را در تازه‌های اقتصاد بخوانید**

جنگ و تنگه هرمز
امارات در جست‌وجوی غذا در دل کویر

کشاورزی

تصور کنید کشوری که سال‌ها غذای مورد نیازش را از آن سوی آب‌ها تأمین می‌کرد، ناگهان با اختلال در مسیرهای حیاتی کشتیرانی، برای رساندن یک تکه پنیر از اروپا به فروشگاه‌هایش مجبور شود مسیری ۲۰ روزه را از میان دریاها و بیابان‌ها طی کند! این اتفاق گریبان‌گیر امارات شده است. حتی ثروتمندترین اقتصادها هم در برابر بحران زنجیره تأمین غذا آسیب‌پذیرند. جنگ علیه ایران و اختلال در تنگه هرمز، نه‌تنها هزینه واردات مواد غذایی را بالا برده، بلکه ابوظبی و دبی را به فکر تحقق رؤیایی انداخته که تا همین چند سال پیش بیشتر شبیه یک خیال بلندپروازانه بود؛ تبدیل شنزارهای سوزان به مزارع سرسبز و تولید غذا در دل کویر!

گزارش فایننشال‌تایمز با عنوان «مسیر طولانی و پرپیچ‌وخم رسیدن کالاها به قفسه‌های فروشگاه‌های دبی» تصویری از دشواری‌های جدید واردات مواد غذایی به امارات ارائه می‌دهد. در کنار آن، سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) در گزارشی در ۲۰ مه ۲۰۲۶ هشدار داده است که تداوم اختلال در تنگه هرمز می‌تواند طی ۶ تا ۱۲ ماه آینده به افزایش جدی قیمت جهانی مواد غذایی منجر شود. صندوق بین‌المللی پول نیز در گزارش ارزیابی اقتصادی امارات در نوامبر ۲۰۲۵، وابستگی بالای این کشور به واردات غذا و آسیب‌پذیری آن در برابر تنش‌های ژئوپلیتیکی و اختلالات لجستیکی را از چالش‌های مهم امنیت غذایی این کشور دانسته است.

این پنیر پس از تولید در ایرلند، ابتدا به فرانسه یا بلژیک منتقل می‌شود؛ سپس با کامیون از ایتالیا عبور می‌کند و از طریق دریای مدیترانه، کانال سوئز و دریای سرخ به عربستان سعودی می‌رسد. در ادامه، محموله باید هزاران کیلومتر مسیر زمینی را در دل بیابان طی کند تا از مرز عربستان وارد امارات شود و سرانجام پس از حدود ۲۰ روز به قفسه‌های فروشگاه‌های زنجیره‌ای دبی برسد. این در حالی است که پیش از اختلال در تنگه هرمز، همین محموله می‌توانست مستقیماً از جزایر بریتانیا به دبی ارسال شود؛ مسیری که اگرچه ممکن بود اندکی زمان بیشتری ببرد، اما هزینه آن حدود یک‌سوم مسیر جایگزین بود. این نمونه به‌خوبی نشان می‌دهد که چگونه اختلال در مسیرهای دریایی منطقه، زنجیره تأمین مواد غذایی امارات را با تغییرات جدی روبه‌رو کرده است.

فشار تازه بر فروشگاه‌ها و مصرف‌کنندگان

بر اساس گزارش فایننشال‌تایمز، جنگ و اختلال در مسیرهای کشتیرانی، شرکت‌های واردکننده مواد غذایی را مجبور کرده است برای رساندن کالاها از مسیرهای جایگزین استفاده کنند. انتقال زمینی از طریق ترکیه، سوریه و عراق یا استفاده از مسیرهای دریایی دیگر، از جمله راهکارهایی بوده که شرکت‌ها برای ادامه فعالیت خود به کار گرفته‌اند.



سانیل کومار، مدیرعامل شرکت اسپینیز (Spinneys)، که فروشگاه‌های ویتروز را نیز در امارات اداره می‌کند، می‌گوید در اوج بحران، دریافت برخی کانتینرها نزدیک به چهار ماه طول کشید و آشفتگی در بنادر باعث شد تعدادی از محموله‌ها نیز مفقود شوند. به گفته او، استفاده از کامیون برای انتقال کالا هزینه زیادی دارد، اما در شرایطی که مسیرهای دریایی با تأخیر مواجه هستند، می‌تواند زمان تحویل را به شکل قابل‌توجهی کاهش دهد.

این شرکت همچنین برای واردات کالا از بنادر سواحل شرقی امارات و بنادر عمان استفاده کرده است؛ مسیرهایی که بدون عبور از تنگه هرمز امکان دسترسی به آنها وجود دارد. با این حال، حملات حوثی‌ها در دریای سرخ نیز در مقاطعی باعث تأخیرهای شدید در بندر جده عربستان شده است. در همین شرایط، سهم حمل‌ونقل هوایی در ارسال مواد غذایی تازه اسپینیز از ۷۹ درصد به ۸۵ درصد افزایش یافته است. این شرکت اعلام کرده هزینه حمل‌ونقل به ازای هر واحد کالا در سال ۲۰۲۶ نسبت به سال گذشته ۶۸ درصد بیشتر شده است.

اسکای کورتز، مدیرعامل شرکت پیور هاروست (Pure Harvest)، فعال در زمینه تولید محصولات کشاورزی گلخانه‌ای، نیز می‌گوید هزینه حمل‌ونقل، لجستیک، بیمه و حتی بسته‌بندی افزایش یافته و شرکت‌ها با نوسان شدید هزینه‌ها و محدودیت ظرفیت مواجه شده‌اند.این وضعیت تنها به شرکت‌های اماراتی محدود نیست. سازمان تجارت و توسعه ملل متحد (آنکتاد) در گزارشی با عنوان «اختلال در تنگه هرمز؛ پیامدها برای تجارت و توسعه جهانی» که در ۱۰ مارس ۲۰۲۶ منتشر شد، اعلام کرده است حدود یک‌سوم تجارت جهانی کودهای شیمیایی که از طریق دریا انجام می‌شود، از تنگه هرمز عبور می‌کند. **متن کامل را در تازه‌های اقتصاد بخوانید**

پیش‌بینی گلدمن ساکس:

هند از چین پیشی می‌گیرد

بر اساس تازه‌ترین گزارش پژوهشی مؤسسه مالی گلدمن ساکس که به نقل از خبرگزاری ANI در رسانه Moneycontrol منتشر شده است، اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۷ با نرخ ۲.۸ درصد رشد خواهد کرد؛ رقمی که اندکی بالاتر از برآورد رشد ۲.۷ درصدی برای سال ۲۰۲۶ است. در این میان، هند با رشد اقتصادی پیش‌بینی‌شده ۷.۲ درصدی، در جایگاه یکی از سریع‌ترین اقتصادهای بزرگ جهان قرار می‌گیرد؛ در حالی که نرخ رشد چین برای همین دوره ۴.۵ درصد برآورد شده است.

این پیش‌بینی نشان می‌دهد که اگرچه اقتصاد جهانی همچنان با محدودیت‌های مالی و چالش‌های ساختاری مواجه است، کاهش نسبی قیمت انرژی و تداوم سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی می‌تواند بخشی از فشارهای موجود بر فعالیت‌های اقتصادی را جبران کند.

هوش مصنوعی؛ محرک جدید اقتصاد جهانی

یکی از محورهای اصلی چشم‌انداز اقتصادی گلدمن ساکس، نقش فزاینده سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین، به‌ویژه هوش مصنوعی، در شکل‌دهی به رشد اقتصادی سال‌های آینده است.

بر اساس این گزارش، سرمایه‌گذاری جهانی در حوزه هوش مصنوعی ممکن است به حدود ۱.۸ تریلیون دلار برسد؛ رقمی که نشان‌دهنده ابعاد گسترده تحول فناوری و افزایش تقاضا برای زیرساخت‌های پردازشی، مراکز داده و تجهیزات مرتبط است.

این روند می‌تواند از طریق افزایش بهره‌وری، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری، به یکی از عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی جهان تبدیل شود. با این حال، میزان تحقق این ظرفیت به بازده واقعی سرمایه‌گذاری‌ها و توان اقتصادها در تبدیل فناوری به افزایش بهره‌وری وابسته خواهد بود.

کاهش قیمت انرژی؛ عاملی حمایتی برای رشد اقتصادی

چشم‌انداز بازار انرژی به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر اقتصاد جهانی مورد توجه قرار گرفته است. استراتژیست‌های کالایی گلدمن ساکس پیش‌بینی کرده‌اند که قیمت نفت برنت تا پایان سال ۲۰۲۷ به حدود ۷۸ دلار در هر بشکه کاهش یابد. همچنین انتظار می‌رود قیمت جهانی گاز طبیعی مایع (LNG) نیز با تعدیل نسبی همراه شود. بهبود شرایط عرضه انرژی و تعدیل قیمت‌ها می‌تواند هزینه تولید و حمل‌ونقل را کاهش دهد و از فشارهای تورمی در بسیاری از اقتصادها بکاهد. با این حال، گزارش تأکید می‌کند که اروپا همچنان ممکن است با پیامدهای افزایش قبلی قیمت انرژی مواجه باشد. **متن کامل را در تازه‌های اقتصاد بخوانید**

خبر

انویدیا ۲ تریلیون دلار آب رفت

ارزش بازار شرکت انویدیا از زمان ثبت رکورد در ۶ اکتبر تاکنون حدود ۱.۸ تریلیون دلار کاهش یافته است؛ افتی سنگین که پس از کناره‌گیری جنسن هوانگ، مدیرعامل این شرکت، نگرانی‌ها درباره آینده غول تراشه‌سازی و توانایی آن برای حفظ جایگاه پیشتاز در صنعت هوش مصنوعی را افزایش داده است. به نقل از یورونیوز، خروج هوانگ از انویدیا، شرکتی که او با توسعه تراشه‌های پیشرفته و توافق‌های گسترده با مشتریان و تأمین‌کنندگان به یکی از بازیگران اصلی رونق هوش مصنوعی تبدیل کرد، پرسش‌های تازه‌ای درباره آینده این شرکت ایجاد کرده است. پس از انتشار خبر کناره‌گیری او، سهام انویدیا در معاملات روز پنجشنبه ۴.۳ درصد سقوط کرد و در قیمت ۱۶۶.۱۹ دلار بسته شد.

کولت کرس، مدیر مالی انویدیا که از سال ۲۰۱۳ در این شرکت فعالیت می‌کند، به‌طور موقت مسئولیت مدیرعاملی را بر عهده گرفته است و هیئت‌مدیره در جست‌وجوی جانشین دائمی است. تحلیلگران معتقدند خروج هوانگ لزوماً بر برآورد سود شرکت در کوتاه‌مدت تأثیر نمی‌گذارد، اما حفظ توافق‌های تجاری، روابط با دولت‌ها و آزمایشگاه‌های هوش مصنوعی و شناسایی فرصت‌های جدید فناوری، از چالش‌های مهم مدیریت آینده خواهد بود.

در همین حال، برخی تحلیلگران ارزش سهام انویدیا را بدون حضور هوانگ در رأس شرکت پایین‌تر ارزیابی کرده‌اند. شرکت یورکویل آیوز ارزش هر سهم را در این شرایط ۲۲۵ دلار برآورد کرده، در حالی که برآورد این شرکت با حضور هوانگ در جایگاه مدیرعامل ۳۰۰ دلار بود. با این حال، گلدمن ساکس همچنان توصیه خرید سهام انویدیا را حفظ کرده و هدف قیمتی ۲۲۰ دلاری را برای آن در نظر گرفته است. گزارش مالی جدید انویدیا در ۱۷ نوامبر نیز می‌تواند تصویر روشن‌تری از چشم‌انداز این شرکت ارائه دهد. سرمایه‌گذاران به‌ویژه روند هزینه‌کرد شرکت‌های بزرگ فناوری برای زیرساخت‌های هوش مصنوعی، زمان‌بندی عرضه سیستم‌های جدید و توانایی انویدیا در حفظ رشد درآمد و سودآوری را زیر نظر خواهند داشت.

تجارت خانوادگی ترامپ زیر ذره‌بین

دموکرات‌های کنگره آمریکا در آستانه بازپس‌گیری کنترل کنگره، تحقیق درباره فعالیت‌های اقتصادی و تجاری خانواده دونالد ترامپ را با تمرکز بر احتمال بهره‌برداری از موقعیت ریاست‌جمهوری آغاز کرده‌اند؛ تحقیقاتی که حوزه‌هایی مانند رمزارز، پهپاد، موشک و استخراج مواد معدنی را در بر می‌گیرد. براساس گزارش ان بی سی نیوز؛ قانون‌گذاران دموکرات اعلام کرده‌اند با استفاده از اختیارات نظارتی و ابزارهایی مانند احضاریه، معاملات تجاری پسران ترامپ و ارتباط آنها با قراردادها و حمایت‌های دولتی را بررسی خواهند کرد. سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فعال در صنایع دفاعی و معدنی که از حمایت‌های مالی دولت آمریکا برخوردار شده‌اند، از محورهای اصلی این تحقیقات است. در بخش دفاعی، سرمایه‌گذاری دونالد ترامپ جونیور در شرکت سازنده قطعات پهپاد Unusual Machines و ارتباط سرمایه‌گذاران نزدیک به خانواده ترامپ با شرکت‌های تولیدکننده موشک و پهپاد، مورد توجه دموکرات‌ها قرار گرفته است. قراردادهای این شرکت‌ها با ارتش آمریکا و دریافت حمایت‌های دولتی نیز از جمله موضوعاتی است که قانون‌گذاران خواستار بررسی جزئیات آن شده‌اند. در حوزه معدن نیز سرمایه‌گذاری مرتبط با شرکت تولیدکننده آهنرباهای عناصر خاکی کمیاب و یک پروژه استخراج تنگستن در قزاقستان زیر ذره‌بین قرار گرفته است. فعالیت‌های رمزارزی خانواده ترامپ، از جمله شرکت ورلد لیبرتی فایننشال و میم‌کوین منتسب به رئیس‌جمهور آمریکا، از دیگر محورهای تحقیقات است.

فرار سرمایه‌گذاران از بازار رمزارز

افزایش بازده اوراق خزانه‌داری آمریکا، خروج میلیاردها دلار سرمایه از صندوق‌های بورسی بیت‌کوین و تسویه گسترده معاملات اهرمی، فشار فروش در بازار رمزارزها را تشدید کرده و قیمت بیت‌کوین را به محدوده ۶۲ هزار دلار رسانده است. هم‌زمان با افزایش نگرانی سرمایه‌گذاران از چشم‌انداز نرخ بهره آمریکا و کاهش تمایل به دارایی‌های پرریسک، نشانه‌های خروج سرمایه از بازار رمزارزها تقویت شده است. بازده اوراق خزانه‌داری ۱۰ساله آمریکا از ۴.۸۶ به ۵.۱۰ درصد افزایش یافته و صندوق‌های اسپات بیت‌کوین این کشور نیز طی هفت روز معاملاتی متوالی، در مجموع یک میلیارد و ۹۱۰ میلیون دلار خروج خالص سرمایه را ثبت کرده‌اند. در همین حال، حدود ۷۴۱ میلیون دلار از موقعیت‌های معاملاتی بیت‌کوین در بازار مشتقه طی ۲۴ ساعت به‌صورت اجباری بسته شده که نزدیک به ۹۳ درصد آن به موقعیت‌های خرید اختصاص داشته است. کاهش ۱۱.۵ میلیارد دلاری عرضه سه استیبل‌کوین بزرگ در یک دوره ۳۰روزه نیز از دیگر نشانه‌های کاهش نقدینگی در بازار رمزارزهاست.

مجموع این تحولات، از افزایش احتیاط سرمایه‌گذاران و کاهش تقاضا برای دارایی‌های پرریسک حکایت دارد؛ شرایطی که فشار بر قیمت بیت‌کوین را افزایش داده است.